

Sygn. akt IV KK 186/17

POSTANOWIENIE

Dnia 23 stycznia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba

SSN Marian Buliński (sprawozdawca)

Protokolant Danuta Bratkrajc

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Grzegorza Krysmanna
w sprawie **K.F.**

w przedmiocie umorzenia postępowania

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 23 stycznia 2018 r.,

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na niekorzyść
od postanowienia Sądu Okręgowego w [...]

z dnia 19 maja 2016 r., utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w
[...]

z dnia 23 marca 2016 r.

**uchyla zaskarżone postanowienie oraz utrzymane nim w
mocy postanowienie Sądu Rejonowego w [...] i sprawę
przekazuje temu Sądowi do rozpoznania.**

UZASADNIENIE

W dniu 16 kwietnia 2015 r. Prokurator Rejonowy [...] zatwierdził
postanowienie ponownie umarzające postępowanie przygotowawcze w sprawie
popelnienia przez K.F. na szkodę R.R. 2 występów z art. 286 § 1 k.k.

Postanowienie to zostało doręczone R.R. dnia 5.05.2015r.

Pokrzywdzony R.R., realizując przysługujące mu uprawnienie z art. 55 § 1 k.p.k., dnia 3.06.2015 r. złożył w Sądzie Rejonowym w [...] sporządzony przez swego pełnomocnika substydniarny akt oskarżenia przeciwko K.F., oskarżając go o popełnienie 2 występów z art. 286 § 1 k.k.

Dnia 9.11.2015 r. Sąd Rejonowy w [...] wezwał pełnomocnika oskarżyciela substydniarnego do uzupełnienia braków formalnych złożonego aktu oskarżenia, poprzez określenie zarzuczonego oskarżonemu czynu ze wskazaniem czasu i miejsca jego popełnienia oraz jednoznaczne określenie powstałej szkody, w terminie 7 dni pod rygorem uznania aktu oskarżenia za bezskuteczny. Wezwania takiego nie otrzymał oskarżyciel posiłkowy R.R..

Pełnomocnik odebrał wezwanie w dniu 16.11.2015 r., a stwierdzone przez Sąd Rejonowy w [...] braki uzupełnił dnia 24.11.2015 r.

Postanowieniem z dnia 23 marca 2016 r., Sąd Rejonowy w [...], na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 339 § 3 pkt 1 k.p.k. oraz art. 632 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 640 k.p.k., umorzył postępowanie karne przeciwko K.F. o czyny z art. 286 § 1 k.k. z powodu braku skargi uprawnionego oskarżyciela, obciążając jednocześnie kosztami procesu oskarżyciela posiłkowego R.R..

Zażalenie na powyższe postanowienie wnieśli oskarżyciel substydniarny R.R. oraz jego pełnomocnik.

Pełnomocnik oskarżyciela substydniarnego zaskarżył postanowienie w całości, zarzucając mu:

1. obrazę przepisów postępowania, mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia, art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 339 § 3 pkt 1 k.p.k. poprzez przyjęcie w sprawie braku skargi uprawnionego oskarżyciela, a w konsekwencji skierowanie sprawy na posiedzenie celem jego umorzenia, podczas gdy w sprawie prawidłowo wniesiono substydniarny akt oskarżenia z zachowaniem ustawowego terminu, zawarto w nim niezbędne elementy dotyczące wysokości szkody oraz czasu i miejsca popełnienia przestępstwa, wobec czego błędnie skierowano do pełnomocnika wezwanie do uzupełnienia braków formalnych, wobec ich nieistnienia,

2. błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mogące mieć wpływ na jego treść, poprzez stwierdzenie, iż nie zostały w sprawne

spełnione warunki określone w art. 55 § 1 k.p.k. równoznaczne z brakiem skargi uprawnionego oskarżyciela, podczas gdy w sprawie wydano powtórne postanowienie o umorzeniu postępowania, pokrzywdzony w terminie miesiąca od doręczenia mu zawiadomienia o postanowieniu wniósł akt oskarżenia do sądu, dołączając po jednym odpisie dla każdego oskarżonego oraz dla prokuratora, a zatem skutecznie wniósł subsydiarny akt oskarżenia, zawierając w nim informacje objęte zakresem późniejszego wezwania do usunięcia braków formalnych (wartość szkody, czas i miejsce popełnienia czynu).

Podnosząc powyższe zarzuty, pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, z uwagi na konieczność przeprowadzenia przewodu sądowego w całości.

Oskarżyciel subsydiarny R.R. nie sformułował żadnego zarzutu, podnosząc jedynie kwestię bezpodstawności skierowania do pełnomocnika pokrzywdzonego wezwania żądającego uzupełnienia braków formalnych subsydiarny aktu oskarżenia, „gdyż w aspekcie istoty postępowania karnego ewentualne drobne nieścisłości mogą i winny być usunięte bezpośrednio na rozprawie, toteż skoro owo wezwanie było zbędnym, to i kolejna decyzja Sądu Rejonowego o umorzeniu sprawy II K. .../15 jest z gruntu wadliwa, więc i niedopuszczalna”.

Postanowieniem z dnia 19.05.2016 r. (II Kz .../16) Sąd Okręgowy w [...] utrzymał w mocy zaskarżone rozstrzygnięcie, ponieważ wobec nieuzupełnienia braków formalnych w terminie zakreślonym przez Sąd Rejonowy w [...] warunki określone w art. 55 § 1 k.p.k., nie zostały przez skarżącego spełnione.

Orzeczenie to zaskarżył w drodze kasacji Rzecznik Praw Obywatelskich w całości na niekorzyść K.F., zarzucając postanowieniu Sądu Okręgowego rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa procesowego, tj. art. 433 § 1 k.p.k., polegające na tym, że Sąd Okręgowy w [...], rozpoznając niezawierające zarzutów zażalenie oskarżyciela subsydiarny, zaskarżające w całości postanowienie Sądu I instancji, na niekorzyść oskarżonego, nie dokonał pełnej kontroli odwoławczej tego orzeczenia, tj. w granicach zaskarżenia i utrzymał je w mocy, podczas gdy zapadło ono z obrazą art. 337 § 1 k.p.k., polegającą na uznaniu wniesionego w ustawowym terminie subsydiarny aktu oskarżenia za bezskuteczny

z powodu braków formalnych wymienionych w tym przepisie, bez uprzedniego zwrócenia aktu oskarżenia temu oskarżycielowi w celu usunięcia stwierdzonych braków. Wniósł przy tym o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego w [...] oraz poprzedzającego go postanowienia Sądu I instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich zasługuje w pełni na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy w [...] niesłusznie utrzymał w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w [...], umarzające postępowanie w sprawie popełnienia dwóch przestępstw przez K.F. na szkodę R.R. na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., dokonując wadliwej, ponieważ niepełnej, kontroli instancyjnej skarżonego orzeczenia.

Oskarżyciel posiłkowy R.R., otrzymawszy zawiadomienie o ponownym umorzeniu postępowania przeciwko K.F., złożył w Sądzie Rejonowym w [...] subsydiarny akt oskarżenia. Skarga została złożona w przewidzianym przepisami terminie i była sporządzona przez profesjonalnego pełnomocnika.

Sąd Rejonowy w [...] uznał, że subsydiarny akt oskarżenia R.R. wymaga uzupełnienia w zakresie precyzyjnego wskazania zarzuconemu oskarżonemu czynu – z uwzględnieniem czasu i miejsca jego popełnienia – oraz wysokości powstałej szkody. Z tego względu, kierując się treścią art. 337 § 1 k.p.k., Sąd wezwał autora skargi do uzupełnienia jej braków w terminie 7 dni, pod rygorem uznania aktu oskarżenia za bezskuteczny. Wezwanie to, co umknęło uwadze Sądu odwoławczego, nie zostało jednak adresowane do oskarżyciela posiłkowego – będącego stroną postępowania – lecz wyłącznie do jego pełnomocnika. Tym samym, podmiot uprawniony nie mógł uzupełnić braków złożonej przez siebie skargi w przewidzianym terminie, ponieważ stosownego wezwania w ogóle nie otrzymał.

Tymczasem, w związku z faktem, iż pełnomocnik R.R. dokonał żądanej przez Sąd czynności uzupełnienia aktu oskarżenia dopiero ósmego dnia od odebrania wezwania z Sądu – a więc z przekroczeniem ustawowego terminu – Sąd Rejonowy w [...] postanowieniem z dnia 23 marca 2016 r. umorzył postępowanie przeciwko K.F. z uwagi na brak skargi.

Postanowienie to zostało utrzymane w mocy przez Sąd Okręgowy w [...], po rozpoznaniu zażaleń wniesionych przez oskarżyciela posiłkowego i jego pełnomocnika. Wprawdzie pełnomocnik nie postawił zarzutu naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisu art. 337 § 1 k.p.k., jednak z uwagi na treść i autora zażalenia drugiego ze skarżących – podmiotu nieprofesjonalnego, który nie sformułował żadnego zarzutu – Sąd Okręgowy w [...] zobowiązany był do poszerzenia granic kontroli instancyjnej poprzez zbadanie wszystkich przyczyn odwoławczych w sprawie – m.in. prawidłowości zastosowania przez Sąd *meriti* art. 337 § 1 k.p.k. Trzeba bowiem przypomnieć, że ustawą z dnia 11 marca 2016 r. (Dz.U. 2016, poz. 437) ustawodawca, zmieniając treść art. 427 § 2 k.p.k. i 433 § 1 k.p.k. rozszerzył zakres kontroli środka odwoławczego, złożonego przez podmiot prywatny i niezawierającego sformułowanych zarzutów w ten sposób, że „wniesienie apelacji przez stronę prywatną (oskarżyciela posiłkowego, oskarżyciela prywatnego) i niepostawienie zarzutów odwoławczych powoduje na podstawie art. 447 § 1-3 k.p.k. totalną kontrolę wyroku pod kątem uchybień wymienionych w art. 438 k.p.k.” (tak D.Świecki, Komentarz do art. 433 k.p.k., serwis Lex), a więc, między innymi co do naruszeń prawa materialnego.

Kontrola wydanego przez Sąd Okręgowy w [...] postanowienia w świetle treści art. 337 § 1 k.p.k. prowadzi do wniosku, że możliwość stwierdzenia aktu oskarżenia za bezskuteczny warunkowana jest wcześniejszym wezwaniem strony do uzupełnienia wskazanych jej braków skargi w określonym terminie. Za wezwanie takie nie można uznać pisma skierowanego przez Sąd Rejonowy w [...] z dnia 9 listopada 2016 r. do pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego. To bowiem oskarżyciel posiłkowy, a nie jego pełnomocnik, zgodnie z literalnym brzmieniem art. 55 § 2 k.p.k. jest stroną postępowania – a więc decydem i autorem subsydiarnego aktu oskarżenia – nawet jeśli ów akt jest objęty przymusem adwokacko-radcowskim. Innymi słowy nieterminowe uzupełnienie przez pełnomocnika aktu oskarżenia, w sytuacji gdy wezwania do usunięcia braków nie otrzymał jednocześnie oskarżyciel posiłkowy, nie jest prawnie relewantne i nie może stanowić podstawy umorzenia postępowania karnego. Bieg terminu usunięcia braków subsydiarnego aktu oskarżenia uruchamia bowiem dopiero otrzymanie

przez oskarżyciela posiłkowego przedmiotowego wezwania, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

W świetle powyższych ustaleń konieczne jest uchylenie postanowień Sądów Rejonowego i Okręgowego w [...] oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w [...], podczas którego Sąd dokona ponownej wstępnej kontroli subsydiarnego aktu oskarżenia, złożonego przez oskarżyciela posiłkowego R.R., przyjmując, że pismo to zostało złożone w terminie.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak we wstępie.

kc